Josep Burgas

Sota'l cel de la patria

Llegenda dramàtica

Bonavia i Duràn. - Impressors
Carrer Boqueria, 20. Barcelona

4

SOTA'L CEL DE LA PATRIA

Llegenda dramàtica, en un acte i en vers,

per

JOSEP BURGAS

CASA EDITORIAL DE TEATRE
BONAVÍA i DURÁN - Boquería, 20 - BARCELONA
1916

PERSONATGES

Rei Codro	55	anys.
Medonte	25	»
Neleo	15	»
La Pitonisa	30	»
Daimó	70	»

Sacerdot 1.

Sacerdot 2.

Un Guerrer.

Guerrers i gent del poble.

L'acció a Atenes, durant les guerres del Peloponès.

Nota.—*El paper de Neleo, pot interpretar-lo, indistintament, un jovenet o una noia. Amb preferencia una noia.*

Ningú podrà traduir ni representar aquesta obra sense permís de la Societat d'Autors Espanyols, *que és la única encarregada d'administrar-la, i amb ella deuràn entendre's tots els teatres i societats particulars.*

Es propietat de l'autor.

ACTE UNIC

L'escena té lloc a les portes del palau del rei Codro, darrer monarca d'Atenes. Al fons, una balustrada que serveix de mirador. A l'esquerra, primer terme, la columnata de l'atri del palau. A la dreta, un bosc de pins i la porta del temple de Atenea. Al fons, dreta, un roquisser practicable que domina la llunyania. Un banc rústic a primer terme esquerra.

ESCENA PRIMERA

REI CODRO *i* NELEO

(*Entren per l'esquerra, primer terme. Neleo es dirigeix a la balustrada i escolta atentament, plè de basarda, al lluny, cap a la dreta. Rei Codro, resta a primer terme. Porta una vesta de porpra i està baldat del bras esquerra. Ambdos van sense armes.*)

REI — Vina, vina, Neleo... No t'allunyis,
que greus perills vers el palau s'apropen.

NELEO — ¿Sentíu, enllà, quina remô?... Atanseu-vos!

REI — La sento al cor com un funest presagi.

NELEO — Quin brugit més afrós!

REI — Brugit de lluita.
Els doris maleíts ben segur que entren.

NELEO — Mal deu anar la brega per als nostres
quan així s'abandona al rei i al príncep.

REI — Tots hi són menys tú i jo. Vells i criatures,
als combats, hi fan nosa. Sols serveixen

608430

per a guardar les llars.

NELEO (*Apropant-se.*) Mes si intentava
l'enemic assaltar-la, la llar nostra,
vos i jo ens jogaríem prou la vida
per defensar-la dignament.

REI (*Abraçant-lo amb joia concentrada, i anant cap a seure al banc.*) Neleo!

NELEO ¿No és veritat que sí, mon rei, mon pare?
Fins jo'm sento avui brau i patriota
amb fam de guerrejar.

REI No, infant; tú ets dèbil.

NELEO També d'aspecte és dèbil Atenea
i tremola l'Olimp amb sa llançada!
Si no fos per deixar-vos sol, ja hi fóra
al lloc de més perill; a morí o vèncer
per la patria i pel rei.

REI Oh, fill meu! Digue'm:
Què és la patria, per tú?

NELEO Que què és la patria?
Prou que'ns ho heu ensenyat, de nins, mil voltes!
La patria nostra, l'invencible Atica
és la terra dels hèroes venturosos,
del sol roent, dels prats verds, dels Déus fets homes.
La patria es el breçol de nostra ardida
raça immortal.

REI Es cert, fill méu; no t'erres.
Prô és més que tot això; molt més, encara.
(*Neleo s'asseu als seus peus.*)
Vina, apropa't... així... la teva orella
al damunt de mon pit, que vui que sentis
en mon cor el que't puguin callâ els llavis.
(*Amb gran emoció.*)
La patria és el passat i és el pervindre;
és el petó que'ns dona al front l'historia;
és el dret a la vida pe'l qual lluita
tot home lliure amb seny; és el paisatge,
i l'ambient, i la llum, i la dolcíssima
flaire d'amor que exhala arreu la terra.
Fixe't el cel; el veus?... contemple'l, guaite'l;

NELEO Què és gran!
REI Molt gran? Oh, sí!... Es de tots els homes
l'immensa nau; però, hi haurà qui dubti
que hi ha un cel que és el nostre?...
(*Signant al cel.*) Aquest troç, míra-te'l.
La Corìntia, i l'Arcadia, i la Laconia,
i tots aqueixos pobles que completen
l'ambicïós Peloponès, l'admiren
aqueix cel; és igual que'l d'altres terres,
mes eix troç, per nosaltres, es més nítid;
és el cel de la patria, el millor, l'únic;
fins ens sembla més blau, perque és el nostre.
I així esdevé amb el mar i amb les muntanyes;
i així esdevé amb la llengua, l'art i els cultes
i tradicions, i tot ve que s'impregna
d'una major bellesa, essent de casa.
NELEO Generosa virtut, la dels mots vostres!
Càlids i dolços, en mon cor es filtren
i, al reposar-se a dins, obren com bàlsem.
REI Sota aqueix cel, fill meu, quantes tragedies
per l'amor de la patria benvolguda!
Ara mateix la vius, tú, l'hora tràgica;
les allaus forasteres invadeixen
nostre estimat terrer; maten, ens roben
el més sagrat: els furs, l'independencia.
Al pendre'ns la reliquia, ¿quí és que atura
la nostra dignitat vïolentada?
De què'ns haurà servit, llavors, el viure
amb vida propia anys i més anys? Quín mèrit
ma corona tindrà, si se m'obliga
a deixar-la a ses mans, mans mercenaries
de gent superba i cruel?... La vida—pensa
que això per tú és essencial—la vida
sens llibertat, ni ideal, ni fè en la patria,
és quelcom que repugna. Ans de rendir-vos
a l'enemic, a l'invasor, al barbre,
apureu, fillets meus, tots els recursos;
vesseu del vostre cor la generosa
sang que vos he donat, i que ella sía

benèfica rosada en sacrifici
de lo més grat als déus, de l'amor patri.

NEIEO De la meva, que és jove i és ardenta,
en faig ofrena, des de avui, mon pare.

REI L'anulació, el no-res, són preferibles
a una derrota vil i vergonyosa.

NELEO (*Alçant-se.*)
Sí. Abans que això, morir; la mar que'ns xucli
des de'l cim de les roques del Pirëo!

REI (*Alçant-se.*)
En hora solemnial com és eixa hora,
instant de vida o mort, moment d'engunia,
vui que'm diguis, infant de la meva ànima,
què'n penses de la sort que a nostra Atica
i a mí, el séu rei, espera.

NELEO (*Acompanyant-lo cap a l'esquerra.*)
Sols jurar-vos
sabría ara amb la fè d'aquest cor verge
que, de vos heredat, s'inflama dintre
mon pit adolescent, que tinc confiança
en mos aimats germans; la tinc completa
perquè són braus i ardits, i perquè lluiten
per una causa justa, nobilíssima.
Hem de guanyar! Hem de triomfar, mon pare!

REI Tan-de-bò Heracles, *Cor de lleó*, t'escolti!

NELEO (*Fixant-se en el fons esquerra.*)
Medonte ve amb els séus; deu dur-nos noves.

(*Medonte, amb trajo de guerrer, entra per l'esquerra segón terme, seguit d'un estol de guerrers. Sense fixar-se en el Rei ni en Neleo, avancen tots vers el roquisser del fons dreta i guaiten a la llunyania.*)

ESCENA II

Dits, MEDONTE *i* GUERRERS

MED. (*Als guerrers.*)
Sentíu?... Convé, amics meus, que'ls corns no
[deixin

d'alentar ni un moment. Cal concentrar-nos
pels voltants del palau.

(*Els guerrers permaneixen al fons. Medonte avança a primer terme.*)

Salut, mon pare!

REI Què't porta açí, Medonte?

MED. He estat al temple.
Purificats que fórem amb les aigües
de les sagrades ànfores, cenyides
les nostres fronts amb el llorer dels hèroes,
a Apoló havem ofert el sacrifici
d'un brau i d'un cabrit.

REI Mes... ara? Al temple?
Jo't feia en el combat, a la avantguarda,
prop dels guerrers més esforçats; què penses?
No sents el baf de sang? Què esperes?

MED. Pare!...
Quina dissort més negra i malestruga
pesa avui damunt nostre, si ho sabessiu!
Pel cel de nostra patria una au maligne
hi deu haver passat batent ses ales.
No'ls coneixeu, mon pare, els alts designis
del Oracle de Delfos! No és possible
que'n sapigueu un mot; d'altra manera
no fóra tant serè, tant ferm, vostre ànim.

REI (*Intrigat.*)
No, fill meu; no'ls conec. Què diu l'oracle?

MED. Es terrible.

NELEO Germà, parla.

REI Sí, conta.

MED. Un dilema espantós!... M'abat l'engunia...
Deixeu que us besi el front, que avans us besi,
i que l'esclat d'eixa emoció puríssima
tant intensa com lleal, de fill a pare,
em reconforti l'esperit per' dir-vos
tot el pregón horror que pot encloure's
en la malaventura que'ns espera.

REI (*Impacient.*) Però... parla d'un cop!

NELO Què diu?

MED. L'Oracle

de Delfos ha dit, doncs, que la victoria
serà, a la fí, dels doris... si respecten
la vostra vida.

NELEO (*Abraçant-se al rei.*) Oh, pare!

REI (*Dolorosament impressionat.*)
Això?... Es possible?

MED. Ja veieu si és senzill i si és, alhora,
espantós el pervindre per nosaltres.

NELEO Hem de triar?... Sense pare o sense terra?

MED. Sí.

NELEO Certament la prova és dolorosa!

MED. «Si maten al Rei Codro; si ferida
donen de mort al noble rei d'Atenes,
mateix que un llamp de càstic que les furiesi
per manament de Júpiter enviessin,
caurà damunt dels doris la derrota.
Si, per contra, se salva vostra vida,
la vida del gran rei i del bon pare,
el triomf serà d'ells, i tot, camps, pobles,
ho arrasaràn per sempre!»

REI Això?

NELEO (*Abraçant al rei.*) Es terrible!

MED. Així ha parlat l'Oracle.

REI Oh, déus indòmits!
Què m'importa morir!... Morir a canvi
de que la patria visca independenta!
Gran sacrifici, a fè!... Prô si la patria,
val molt més d'una mort, per cruel que sigui.
Quina dolça agonía!... Anèm, Neleo!...
Done'm el bras, Medonte. Acompanyeu-me.
No perdem un instant, no; vui mes armes!
Vui que'm porteu, arrocegant, com sía,
al bell-mig del combat. Em resten forces
encara, per lluitar.

MED. Tingueu templança,
mon pare.

REI Vui anar-hi; vui que'm vegin
davant dels meus, els ulls vessant de joia,
el front serè i un dolç somrís als llavis.

MED. Es l'Oracle de Delfos qui avui juga
la nostra sort. Contra ell...
REI No; permeteu-me
que avui dubti de tot, fins de l'oracle
que'm vens a falsejar per' afeblir-me.
MED. Oh, no, pare, això no!
REI Ni em venc, ni em dono!
MED. Temía vostre dubte i, preveient-lo,
he emmenat vers açí la Pitonisa
i els sacerdots desxifradors de símbols.
Aquí, davant del temple de Atenea,
per ells sabreu lo que obstinat deliri
no us deixa veure clar. Oiu-los, pare.

(*Fa un signe, dirigint-se a esquerra segón terme, i entren la Pitonisa, dos sacerdots i dos infants portant aquests últims una gran pell de serp, un drap blanc, que coloquen a terra per alfombra de la Pitonisa, un pebeter fumejant encens, una ànfora i una copa.*)

ESCENA III

Dits i PITONISA, *i* SACERDOTS 1 *i* 2

(*Pitonisa, amb el cabell desfet, la faç descomposta com una esperitada, s'agenolla als peus del Rei; beu aigua de l'ànfora en la copa que li ofereix un infant, posa el cap en el fum d'encens i alça la pell de serp fent extranyes contorsions. Víctima d'una crisi nerviosa o d'un sobtat deliri, mostra el rostre alterat, mou el cap i els brassos i, com si fos objecte d'una inspiració diabòlica, entre xiscles de neguit, plors i sanglots, diu amb veu afectada:*)

PITON. Tot és nit!. . Tot és nit en l'ample volta!
Vohé!... Genis del mal sortits dels antres
més afrosos, avencs i sots feréstecs!
Dragons i basilics, serpents i brivies,
escorpins i gripaus, parques i furies,
voltors i rats-penats, feres i monstres,
s'hi rabegen com mai en les tenebres
i en el cor dels humans.
SAC. 1 L'odi.
SAC. 2 La guerra.

PITON. Sols un estel, al lluny, que és nort i guia,
tremola feblement.
SAC. 1 El rei d'Atenes.
MED. Sou vós, pare.
NELEO Sou vós!
REÍ (*A Neleo, impressionat.*) Fill meu, sosten-me!
PITON. Oh feblesa d'estel!... Horror!... De sopte,
creua l'espai una ombra encar més negra
que pren relleu al fons.
SAC. 1 *i* 2 Es el fat.
NELEO Pare!
PITON. Malestrugança!... Allà, en l'altar de Vesta,
s'hi va extingint el foc sagrat!
MED. (*Als Sacerdots.*) Indica...
SAC. 1 Que planarà damunt la llar augusta
una dissort terrible.
PITON. Prô... oh, misteri!
En l'oritzó està a punt d'esclatar l'auba
d'un jorn esplendorós. Un sol magnific
espera flamejant; cada guspira
sembla un nou sol.
MED. I això?...
SAC. 2 Es la nostra patria.
PITON. Poderosa, inflexible, l'au maligna,
seguint el carro de Saturn, fuig, vola,
fins a cobrir amb el mantell negríssim
de ses ales immenses l'estel feble
que brilla encara en la regió dels somnis.
SAC. 1 L'enemic.
SAC. 2 L'invasor.
PITON. Si l'au apaga
la llum d'aqueix estel, el sol magnific
ressorgirà potent de les tenebres.
Si la llum de l'estel és respectada,
aqueix sol magestuós que s'inicia
eternament es mantindrà en la fosca.
SAC. 2 Eixes són les paraules de l'Oracle.
SAC. 1 Ara, gran rei, rei malhaurat i digne,
en l'altar d'Atenea del teu temple

intentarem de nou una pregaria.

REI Que ella us escolti!

NELEO (*Abraçant al rei.*) Pare!...

MED. Les mateixes paraules.

(*La Pitonisa, els dos sacerdots i els infants que l'acompanyen es dirigeixen vers el temple de la dreta.*)

PITON. (*Entrant al temple.*)
Tot és nit en l'ample volta!
(*Desapareix.*)

ESCENA IV

REI CODRO, NELEO, MEDONTE *i* GUERRERS

MED. (*Al Rei.*) Dubteu, encara?

REI Sí, encara sospito
que l'Oracle va errat... Zeus me perdoni!...
Quina mercè's creurà fer-me, donant-me
amb un alè de vida miseriosa
tot l'ignoble regust d'una ignominia?
Què és la vida d'un rei, en comparança
amb la vida d'un poble?... l'existencia
d'un home, cuc de terra miserable,
al costat d'una patria plena i rica?
Salvar-me a mí per a enfonzar an ella!
Comprar ma pobre vida, i donâ en paga
la llibertat de tots?... No! Hi renuncío
a eixa gracia que'ls déus voldríen fer-me.
A les portes d'Atenes!... Vui anar-hi!
Porteu-me ara mateix en mig la lluita!
Davant del Sol, tots els estels s'apaguin!

MED. Inútil sacrifici!...

REI (*Exaltat.*) Acompanyeu-m'hi!
Jo us ho mano!... Sô el rei! Sô el vostre pare!
No m'hi voleu portar?... Mals fills!...

NELEO Calmeu-vos.

MED. No delireu!

REI Doncs hi vaig sol.

NELEO No!

MED. (*A Neleo.*) Emporta-te'l.

(*Neleo acompanya al Rei Codro, qui està prés de gran excitació, fins al seient rústic.*)

REI (*Abatut.*)
Haver-los d'esperâ aquí, malalt, feble,
indefens, pit-obert a les llançades!

NELEO No, mon pare... Qui sab!...

REI Ves-te'n!... Deixeu-me!...

MED. Si arriben fins aquí, benvinguts síen.
Morirem resignats.

REI (*Baix, amb concentrada rabia.*)
Tú, que jo espero
fer-m'hi amb les dents, si cal... A mocegades!

(*S'ouen rumors de corns llunyans. Medonte i Neleo guaiten pel roquisser.*)

MED. Sents, Neleo?... Has oít?

NELEO Remors de lluita
que pugen fins aquí.

REI (*Pel braç malalt.*) No puc!...

GUER. (*A Medonte.*) S'apropen
cada vegada més.

NELEO (*Signant-li la llunyania.*) ¡Guaita açí!... Fixa't!

MED. (*Als guerrers.*)
A l'Ásty, mos valents!... Pel dret, que'ls nostres
necessiten refors. Devalleu!... Prompte!
(*Els guerrers se'n van pe'l roquisser.*)
Jo us aconseguiré, si es necessari.

REI Es precís, sí, Medonte.

MED. No; és inútil!
Hem de perdre... L'Oracle és infalible;
però jo, als meus soldats, què tinc de dir-los
perquè els pobres mantinguin l'esperança
en eixa hora suprema?

REI Què?... Tú ignores

el què'ls hi tens de dir?

(*Va cap al fons decidit.*)

NELEO (*Deturant-lo.*) No!

MED. Pare!

REI Deixa

que ho faci jo per tú. (*Cridant.*)

Soldats: la patria

sota'l flagell de l'invasô es redreça.

Renovelleu les vostres energíes.

Arrenqueu-li els unglots an aqueix monstre.

Ni un de vosaltres presoner; tingueu-ho

ben present, mos soldats; quí's deixa pendre

amb armes, al séu rei fa traidoría.

Si penseu amb la mort que és l'esclavatge,

primer voldreu morir besant la terra,

aqueixa terra dolça que'ns és mare.

Si plau als déus dar la victoria als doris,

faci sa entrada l'enemic a Atenes,

mes trepitjant, abans, nostres cadavres...

(*Emocionat, no pot acabar i plora.*)

NELEO (*Acompañyant-lo al banc.*)

Oh, pare! Com parleu! Si us entenguessin!

(*Se'n torna al fons.*)

REI (*Amb la mà al pit.*)

Què'n treus de batre, cor, si no pots valdre't!

(*Neleo i Medonte parlen baix una estona al fons, tot signant la llunyania. Daimó, el vell llenyataire, entra per la dreta primer terme. Vesteix una vesta de color fosc, pobre i espellifada; dú un feix de branquillons de pí i una destral.*)

ESCENA V

REI CODRO *i* DAIMÓ

DAI. (*Fixant-se amb el rei.*)

Oh, mon rei i senyor!...

REI Daimó!

DAI. Permet-me

que vagui per l'indret d'aqueixos boscos,

aprop de ton palau.

REI — Què pots cercar-hi
que no sia la mort, en aquesta hora
de carnatge, infeliç?

DAI. — Ja ho veus. Hi cerco
uns quants branquillóns secs per a fer llenya.
No fos cas que amb la guerra maleida
vingués l'abatre'ls pins. Quín hivern brúfol
passariem, els pobres!...

REI — Vés... No't torbis;
torna a ta llar corrents... Afanya't, cuita!
Mira que és, l'enemic, a un tret de pedra!

DAI. — Tot seguit hauré fet; un feix i fora!...

(Daimó després d'una reverencia, fa acció d'anarse'n.)

REI — I ta filla, Daimó?

DAI — Bé, la menuda!
Sana i bella segueix, com fruit directe
d'Asclepios i Afrodita.

REI — Sí, eh?... Vigila-la!
Fes-ho avui més que mai. On és?

DAI. — A casa;
tancada amb forrellat, que no voldria
que'ls lladres invasors la deshonressin.

REI — Es segur que ho faràn... I si tú, míser,
no vols morí a les seves mans, procura
tenir-la a punt de fê'ls-en presentalla,
ben enflocat el cap amb llorers-roses,
mirtes i jassamins; tota ella ungida
de sacratíssims olis, d'aquells olis
perfumats que an els cossos de les verges
vessen els déus abans de posseir-les.

DAI. — Primer morta!... ¡Primer al sacrifici
de Diana o de Pan, avans que veure-la
entregada a la furia dels vils doris!
(Per la destral.)
Primê amb eixa eina jo mateix l'occido!

REI — *(Alçant-se i estrenyent-li les mans. Apart.)*
Bona arma, una destral!... Si puc convence'l...

(Alt.)

Tú ets dels meus, vell Daimó! Segueix-me,

DAI. (*Refusant.*) Oh, mercès, mon gran rei. [vina...

REI Vina; vui fer-te
un ric present de roba. Veus, ton trajo,
que és brut i espellifat?... Fes-ne desfiles!

DAI. Ja es bò, per' mí!

REI No. Vina; de passada
et salvaré la vida, pobre jaio!...

DAI. Procura per la teva, que és més digna
de servar-se, senyor!... Quí les lleis justes
ens dictarà com tú, si et mors?

REI (*Signant-li que parli baix.*) Pst!... Deixe-ho!
Acompanya'm et dic! no t'entretingas,
i parla amb tò més baix... Tú vols salvar-te?

DAI. Si ja me'n vaig del món, jo! No's perdría
pas gran cosa si un llamp de l'irat Júpiter
em fulminés de sobte!

REI No blasfemis;
que éll te pot castigar. Viu per ta filla,
si per tú no vols fer-ho.

(*Rei Codro fa avançar a Daimó dret al palau.*)

DAI. (*Admirat.*) Al palau?

REI Passa!

(*Rei Codro i Daimó se'n van per l'esquerra primer terme.*)

ESCENA VI

NELEO *i* MEDONTE, *desde'l fons*

NELEO Les remors s'accentúen; cada volta
es fa més perceptible el corn de guerra.

MED. Estem perduts!

NELEO L'Ásty ja és d'ells; veus? corren
cap an aqueix indret.

MED. Pugen!... S'enfilen

pe'l roquisser del cingle...

NELEO Ai de nosaltres!
(Avançant a primer terme.)
Medonte! Germà meu! Què fas? Què esperes?
Pensa que potsê els nostres, si et vegessin
de capdill en mig d'ells, amb més bravura
i amb més fè lluitarien. Vol guanyar-se
el dictat de prudent, el nostre princep?

MED. Vui que's salvi l'Atica i vui salvar-vos
a mon pare i a tú; això jo voldria,
que'ls vínculs de la sang i de la terra
lluiten dins mi, tot fent-me'l cor a troços.

NELEO No hi pensis en ta llar; primê és la patria.

MED. Però en ma llar hi ha el rei!

NELEO I bé!... Que hi sía!
El rei, vell i tulit, sab defensar-se
encara cos a cos. Ara el teu deure
és defensar son poble i sa corona.

MED. L'Oracle ha parlat ja, i és tasca inútil.

NELEO Ves-hi!

MED. No!

NELEO Ets un covart!

MED. Oh!... Tú, Neleo,
dubtes de mí?... De ton germà?...

NELEO Sí, en dubto.
Covart, més que covart!

MED. Ho vols?... Doncs, sía!
A la lluita! *(Desenvaina l'arma.)*

NELEO *(Amb intensa joia.)* Ah, si jo pogués seguir-te!

MED. No, ton lloc és aquí... Amb el rei.

(El Rei Codro, habillat amb el trajo brut i espellifat de Daimò, portant el feix de branquillons i la destral, i abscondint el rostre, passa pel fons, d'esquerra a dreta.)

NELEO Doncs jura'm
que't veuré o mort o vencedor.

MED. T'ho juro
per mon pare! Pel rei i per la patria!

NELEO *(Fixant-se amb la figura del fons.)*

On va aqueix llenyataire en aquesta hora?

MED. On anèu, pobre vell?... Que no podrieu
cercâ una altra drecera per fer llenya?
La destral que dueu pot-ser serveixi
pel vostre cap, si l'enemic vos caça.

NELEO Deixa'l anar! Qui sab si l'home's troba
prou àgil i amb dalit per éssê un hèroe.
Deixa'l anâ al perill.

MED. Dius bé, deixem-lo.
Qui sab si depèn d'ell nostra victoria!

NELEO Guaita'l com va lleuger. Sembla una daina.

MED. Mateix que un esquirol, corre. A trobar-nos
en la sagrada Lesbos, pensaría
que és un faune a l'aguait d'alguna ninfa.

(*La figura del fons torna a apareixer a dalt del roquisser.*)

Em fa llàstima, a fè!... Mira'l com corre!
Ei! Bon home!... ¿On anèu?
(*Escridaçant-lo.*) Vells i criatures
a casa, a guardâ el porxo!

NELEO Ni t'escolta!

MED. Per ell farà! Vés, vés, tú, aprop del pare.
No l'abandonis ni un instant.

NELEO (*Allargant-li la ma per a encaixar.*) Medonte!

MED. Neleo!... Germà meu!...

NELEO (*Encaixant.*) Contra'ls oracles!

MED. Contra el destí, si puc!

NELEO Aixi!... Confía,
i Atenea't durà camí del èxit.

(*Medonte se'n va per la dreta. Neleo resta al fons cullint flors. La Pitonisa entra pel temple de la dreta.*)

ESCENA VII

NELEO *i* LA PITONISA

PITON. Tot és nit!... Tot és nit!...

NELEO (*Desde el fons. Apart.*) La Pitonisa!
(*Alt.*) Digueu-me la pregaria.

PITON. *(Amb èxtasi.)* ...¡En l'ample volta
tot és nit!...

NELEO (*Cullint flors.*) Còm fa, còm, la pregaria?

PITON. (*Guaitant al cel amb èxtasi.)*
Atenea immortal!... Dea implacable!
Espill de fortitut i savïesa!
Guiadora de combats! Mestreça única
dels exèrcits inquiets! En el teu carro
i en el teu escut d'or ara els ulls fiten
nostres guerrers ardits. Dolça Atenea,
companya del déu Ares, l'invencible,
el pròdic, el valent, el qui cavalca
corcers de foc per entre les tenebres;
que protegeix els pobles i els deslliura
del jou del esclavatge, defensant-los
en les causes més dignes i més justes;
tú que transformes combatents en hèroes;
tú que fas estremir ciutats i viles
amb ton clam paorós plè d'estridencia
i amb ton segell de sang, ferma't, otorga'ns
la sort, la benhaurança; apiada't, brinda'ns
la força i el dalit i la destresa
que'ns calen per triomfar. Dea implacable!

(Neleo es mostra encantat de la pregaria i va avançant a primer terme.)

Atenea immortal! Sie'ns propicia!
T'ofrenarem, en canvi, a Tú i a Ceres,
tots els fecons tresors, totes les joies
de nostra pau futura, perdurable,
d'aqueixa pau que és l'ideal dels homes
i per ella esdevenen fratricides...
fratricides heròics i gloriosos.
Atenea immortal! Salva'ns, t'ho prego!...

NELEO *(Avançant vers Pitonisa.)*
Hermosa és l'oració!

PITON. Molt bella; llàstima
que sigui tan inútil.

NELEO Per què inútil?
(*Entregant-li les flors que acaba de cullir.*)

Teniu, flors per l'altar... Llorers i roses.

PITON. (Pobre infant ignocent!) Vaig a teixir-ne...

NELEO Una garlanda?

PITON. No.

NELEO No?

PITON. Una corona.

NELEO Per a un hèroe caigut?

PITON. No; per un astre
que's troba agonitzant en l'ample volta.

NELEO (*Amb espant.*) Oh, Déus!

PITON. (*Anant cap el fons.*)
Tot, tot és nit... i tot és negre!
Fins les flors, fins el sol... Encar no esqueixa
les tenebres, el sol, no!... On ets, oh, l'auba?

(*Va arrencant flors. Neleo s'agenolla a la porta del temple intentant repetir la pregaria de la Pitonisa.*)

NELEO (*Amb veu molt baixa.*)
Atenea immortal!... Dea implacable!
Espill de fortitut... (*Va seguint en veu baixa.*)

PITON. (*Amb creixent exaltació, mirant la llunyania.*)
Un llamp terrible
zigzagueja en l'espai. Miracle! El monstre
corpulent pe'ls abims va despenyant-se
i apareix, radïant, una matrona;
va amb un cor a les mans, un cor tot flames;
porta una vesta d'or tota guarnida
de flors blanques... Oiu-la; diu: «Les verges
demanaràn amor a tots els homes,
no amb cap intent de plaer, mes amb l'idea
de anar parint infants que prompte siguin
braus guerrers al servici de la patria.»
(*Cullint flors, desapareix pe'l fons esquerra.*)

ESCENA VIII

NELEO *i* DAIMÓ

(*Entra per l'esquerra primer terme vestint la túnica de Rei.*)

DAI. Fill de nostre gran rei!

NELEO Quí ets?

DAI. (*Avençant indecís i tremolós.*) Perdoneu-me.
Perdoneu-me, mon príncep, mes m'acusa
la conciencia d'un fet estrany, insòlit,
del qual no haig d'ésser sol el responsable.

NELEO No ets el jaio Daimó?

DAI. Sô el mateix.

NELEO Digues,
pobre avi tremolós. Còm et presentes
davant mos ulls així, habillat amb túnica
de porpra, a tall de rei?

DAI. Oh, si sabíeu
la vergonya que'n sento!... Es que en el rostre
no me'l noteu, l'afront?

NELEO Doncs, bé...

DAI. Aquell home
que ha passat per açí, el vell llenyataire
que haveu escridaçat suara, aquell, duia
mon trajo miserable; jo el séu porto.
No l'haveu conegut?

NELEO No. Qui era?...

DAI. Qui era?...
El vostre pare! El rei!

NELEO Ell?

DAI. Sí, mon príncep.
S'ha habillat amb mon trajo vell i ròneg,
ignoro amb quin intent; mes, com que temo
que puga perillar sa vida augusta,
per això'm decideixo... i vinc a dir-vos-ho.

(*Es treu la vesta de porpra i la deixa damunt del seient rústic.*)

NELEO Cerca la mort el desditxat!

DAI. Sa cambra
m'ha ofert i aqueixa vesta, també seva,
per a salvar-me—diu;—perque els vils doris
amb el rei em confonguin i així's prestin
a respectar ma vida i fins la vida

de ma filla.

NELEO Oh, grans déus!

(*S'ouen corns de guerra.*)

DAI. Això'm fa creure
o que'l Rei pert el seny, o que aquí es trama
algún funest enginy que a tots malmeni.

NELEO Anèm, Daimó; mirem d'aconseguir-lo.

DAI. Pot-ser ja sigui tard.

NELEO (*Anant cap al fons dreta, cridant.*)
Pare!... Mon pare!

DAI. Jo per aquest indret... (*Cridant.*) Mon Rei!...

(*Desapareix per la dreta primer terme. Al instant de desapareixer també Neleo pe'l fons, apareix Medonte al cim del roquisser.*)

ESCENA DARRERA

MEDONTE, NELEO *i després,* DAIMÓ, REI CODRO, SACERDOTS 1 *i* 2, LA PITONISA, GUERRERS *i gent del poble.*

MED. (*Desde'l roquisser amb l'arma desenvainada, fent un gran crit.*)
Victoria!
(*S'ouen corns de guerra i crits llunyans.*)
Havem guanyat!

NELEO (*Retrocedint.*) Què dius?

MED. (*Avançant. Amb joia.*) El nostre exèrcit
retorna triomfador. Els clams de joia
retrunyen per l'espai. No'ls sents?... Els doris,
udolen com a llops; devallant cingles,
fugen arreu en xorca desbandada.
La desfeta és total; guaita, Neleo...

NELEO Però... I el pare, on és?

MED. Què?...

NELEO El pare!

MED. El pare?...

No era amb tú, fa un instant?...

NELEO. Si; cert que hi era,
mes s'ha valgut d'engany per a evadir-se.

MED. Dissort nostra!... On serà?

DAI. (*Entrant afollat pel primer terme dreta.*)
Dret açi el duen,
ferit de mort!

NELEO
MED. Ferit?

DAI. Porta clavada
una sageta al pit.

NELEO (*Abraçant a Medonte.*) Oh, cruel sentencia!

(*Dos soldats acompanyen al Rei, ferit, desvanescut, que entra per la dreta primer terme. L'asseuen al banc. Daimó que ha tret la vesta del banc, l'exten damunt del cos del Rei i li examina la ferida. Els sacerdots entren per la porta del temple. La Pitonisa, pel fons esquerra, portant una corona de llorer i roses.*)

GUER. Visca el Rei!

VEUS Visca!

DAI. (*Baix a un guerrer.*) Viu?

GUER. (*A Daimó.*) Sí, viu encara.

MED. Estava escrit, Neleo, que ell havía
d'ésser el preu de la victoria nostra!

SAC. 1 El rei, ferit de mort?

SAC. 2 El rei, sí!

PITON. (*Des de'l fons.*) L'auba
ja és jorn esplendorós! El Sol... Guaiteu-lo!
(*Anirà avançant fins als peus del Rei.*)

REI (*Incorporant-se fadigosament i amb veu d'agonitzant.*)
Adéu siau, mos fills!

NELEO (*Agenollant-se als seus peus.*)
Pare!...

REI L'Oracle
digué la veritat, Zeus me perdoni!
S'ha complert el destí... La mort me crida,
mes no'm ploreu, que amb mi el goig m'en
emporto

i és el jorn més feliç, per la meva ànima.
Digne d'enveja, soc. La patria és vostra...
Serveu-la bé, fills meus... Aimeu-la... sempre!
La meva ara és lluny, lluny, extensa, blanca!
Plena de llum!...

(Fitxant-se en el cel, en plè èxtasi. A Neleo.)

Ah!... El cel!... Guaita-te'l!... Mira,
(*A Medonte.*)
Medonte; el de la patria... Sí, és el nostre!...
Que bé s'hi sent mon esperit cap dintre
l'immensa nau!...

(*Se li ha anat apagant la veu; fa una estremitut i resta completamènt rígit.*)

SAC. 1 (*Baix.*) Mort?...

DAI. Mort!...

MED. (*A tots.*) El bon patrici
s'ha fet matar per a salvâ el séu poble!

PITON Tots els llorers pel rei!

(*S'agenolla als peus del Rei, després de colocar-li la corona. Guerrers i gent del poble, posen rams de llorer damunt del mort.)*

NELEO *(Agenollant-se i abraçant el cadavre)*
Perdó, mon pare!...

MED. (*A tots.)*
Ja és ferma, ara, la vostra independencia.
Feu-se'n dignes.

NELEO. (*Desesperat.*) Perdó!...

DAI. Visca Medonte!

GUAR. Visca el rei successor!

VEUS Visca!

MED. No és hora.
Ni jo ni cap mortal té avui prous mèrits
per a asseure's al trono que mon pare
deixa vagant.

PITON. Oh! El sol ferma sa ruta
vers el mig jorn! Mai més sobiraníes!
S'han extingit per sempre, en nostra terra.

El veritable rei deu éssê el poble
d'Atica.

MED. (*Cridant.*) Visca, doncs, el poble!

VEUS Visca!...

(*Al donar el darrer "Visca", els guerrers alcen les armes i la gent del poble fa voleiar branquillons d'olivera i de llorer.*)

TELÓ

Obres de JOSEP BURGAS

Que's troben de venda en la Llibrería de BONAVIA i DURAN

Carrer Boquería, 20. - BARCELONA

	Preu — Pesseles
Vidamor. *Poesies amoroses.*	1
Fruit d'amor. *Poesies.*	2
El llibre dels petons. *Poesies*	0'50
Jordi Erin. *Episodi dramàtic, 1 acte* . . .	0'50
Calvari amunt. *Quadro dramàtic*	1
Divagant. *Monòleg, traducció*	0'50
La carretera nova. *Comedia, 1 acte* . . .	1
La mà de l'home. *Monòleg, arreglo* . . .	0'25
Les germanetes. *Comedia, 1 acte*	1
Peus de plom. *Monòleg*	0'25
Estil Imperi. *Episodi galant, 1 acte* . . .	1
Ombres d'amor *Fantasia*	1
Torre-Torretes. *Comedia, 1 acte*	1
Els Segadors de Polonia. *Episodi, 1 acte.* .	0'50
Max-King. *Caricatura tràgica, 1 acte* . .	0'50
Flor de Picardía. *Versos d'amor i de pecat* .	1
L'arma. *Drama, 1 acte. (Amb col·laboració de Santiago Rusiñol)*	1
Sota'l cel de la patria. *Llegenda dramàtica, 1 acte*	0'50